

**COMMITTEE OF EXPERTS ON SOCIAL SECURITY
(CS-SS)**

3rd Meeting

(Strasbourg, 1- 3 April 2008)

Council of Europe Headquarters
Room 8

REPORT AND CONCLUSIONS

CONCERNING

**THE APPLICATION OF
THE EUROPEAN CODE OF SOCIAL SECURITY AND ITS PROTOCOL**

BY

GERMANY, BELGIUM, CYPRUS, DENMARK, SPAIN, ESTONIA, FRANCE,
GREECE, IRELAND, ITALY, LUXEMBOURG, NORWAY, NETHERLANDS,
PORTUGAL, UNITED KINGDOM, SLOVENIA, SWEDEN, SWITZERLAND,
CZECH REPUBLIC AND TURKEY

VI lisa

Konventsioonide ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni soovitude täitmise ekspertkomisjoni järeldused seoses Euroopa Sotsiaalkindlustuse Koodeksi rakendamisega Eestis

Eesti on tunnistanud endale siduvaks koodeksi II (arstiabi), III (haigushüvitis), IV (töötushüvitis), V (vanadushüvitis), VII (pereküvitis), VIII (emadushüvitis), IX (töövõimetushüvitis) ja X (toitjakaotushüvitis) osast tulenevad kohustused.

Koodeks jõustus Eestis 20. mail 2005. aastal. Vastavalt koodeksi artikli 74 lõike 4 kohasele töökorraldusele Euroopa Nõukogu ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni vahel vaatas konventsioonide ja Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni soovitude täitmise ekspertkomisjon käesoleval istungil läbi Eesti valitsuse poolt Euroopa Nõukogule esitatud **teise aastaaruande** antud instrumendi rakendamise kohta.

Läbivaatamise tulemusel leiab komisjon, et Eesti seadused ja praktika tagavad koodeksi siduvaks tunnistanud osade kehtivuse tingimusel, et esitatakse lisateavet järgimise küsimuste selgitamiseks.

III osa (haigushüvitis), artikkel 14 seoses artikli 68 punktiga f. Esimesest aruandest nähtub, et ravikindlustuse seaduse § 60 lg 1 p 1 kohaselt ei saa kindlustatud isik ajutise töövõimetuse hüvitist, kui arst on kindlaks teinud, et haigestumise või vigastuse põhjustas alkoholist, narkootikumidest või mürgainetest tingitud joove. Selles osas peab komisjon märkima, et artikli 8 valguses tõlgendatud koodeksi artikli 14 kohaselt sisaldab hõlmatavate juhtude määratlus mis tahes haiguslikust seisundist tingitud töövõimetust, olenemata põhjusest. Järelikult oleks haigushüvitise maksmisest keeldumine juhul, kui haigusliku seisundi põhjustas alkoholist, narkootikumidest või mürgainetest tingitud joove, koodeksi artikli 68 punkti f alusel lubatav üksnes tingimusel, et taoline joove tekkis asjaomase isiku tahtliku väärkäitumise tagajärjel. Komisjon sooviks valitsuselt selgitust, kuidas ravikindlustuse seaduse § 60 lg 1 p 1 koodeksi mainitud nõuete valguses praktikas kohaldatakse.

IV osa (töötushüvitis), artikli 68 punktid e ja f. Töötuskindlustuse seaduse § 6 lk 2 p 2 kohaselt ei ole kindlustatud isikul õigust hüvitisele, kui ta lahkus oma viimasest töö- või teenistuskohast töö- või teenistuskohustuste rikkumise, usalduse kaotamise, vääritud või korruptiivse teo tõttu. Kuna tundub, et mõned neist põhjustest ei vasta koodeksi artikli 68 punktidele e ja f, palub komisjon valitsuselt selgitada, kuidas antud sanktsiooni praktikas kohaldatakse ning viidata ka vastavatele haldus- või kohtuotsustele, arvestades, et koodeks lubab ülal nimetatud juhtudel töötushüvitise maksmise katkestada vaid siis, kui töölt vabastamise põhjuseks oli asjaomase isiku poolt toime pandud kuritegu või tahtlik väärkäitumine.

V osa (vanadushüvitis), artikli 28 punkt a. Vastavalt esimesele aruandele koosneb enne 31. detsembrist 1998 pensionile jäänud isikute vanaduspension baasosast ja staažiosakust, samas kui pärast seda kuupäeva tööle asunud isikute pension koosneb baasosast ja kindlustusosakust. Komisjon sooviks valitsuselt selgitust, kas 2007. aastal pensionile jäänud ja 30-aastase staažiga isiku pensioni arvutamisel võetakse arvesse nii enne 31. detsembrist 1998 töötatud 21 aastat esimese reegli kohaselt kui ka pärast seda kuupäeva töötatud üheksa aastat teise reegli kohaselt. Samuti palub komisjon valitsuselt kinnitada, et õigus rahvapensionile on ka vanaduspensionile

saaja poolt ülal peetaval abikaasal, kui ta on saanud 63 aastaseks ja on elanud Eestis vähemalt viis aastat enne pensioni taotlemist (riikliku pensionikindlustuse seadus § 22 lg 1 p 1).

Artikli 68 punkt b. Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 46 lg 1 ja 2 kohaselt peatatakse riikliku pensioni maksmine vabadusekaotuse kandmise ja tõkendina vahi alla võtmise ajaks. Komisjon tahaks teada, kas vastavalt koodeksi artikli 68 punktile b on vahi all oleva või vabadusekaotust kandva pensionisaaja poolt ülal peetavatel isikutel õigus jätkuvalt saada seda osa vahi all oleva või vabadusekaotust kandva isiku pensionist, mis ületab tema ülalpidamiskulusid.

VII osa (perehüvitis). Koodeksi artikli 42 punkti a ja artikli 45 kohaselt on hüvitiseks perioodiline väljamakse, mida makstakse kogu juhtumi kestuse jooksul ning see hõlmab perioodi alates lapse sünnist kuni koolikohustusliku ea lõpuni või 15-aastaseks saamiseni, nagu on sätestatud (vt koodeksi artikkel 1 lg 1 p h). Komisjon märgib, et riiklike peretoetuste seaduse § 3 kohaselt jagunevad Eesti peretoetused perioodilisteks (igakuisteks) toetusteks (lapsetoetus, lapsehooldustasu, üksikvanema lapse toetus, ajateenija lapse toetus, eestkostel või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetus) ja ühekordseteks toetusteks (sünnitoetus, lapsendamistoetus, elluastumistoetus). Perioodilistest toetustest makstakse kogu juhtumi kestuse jooksul ainult lapsetoetust ja üksikvanema lapse toetust (alates sünnist kuni lapse 16-aastaseks saamiseni) ning eestkostel või perekonnas hooldamisel oleva lapse toetust (kuni lapse 18-aastaseks saamiseni või õppiva lapse 19-aastaseks saamiseni jooksul õppeaasta lõpuni). Perioodilised toetused on ka kolme- ja enamalapselise pere ning kolmikuid kasvatava pere toetus, seitsme- ja enamalapselise pere vanema toetus, koolitoetus ja puudega lapse toetus. Komisjon palub valitsusel arvutada artikli 42 punktile a vastavate perehüvitiste koguväärtus selliselt, et aluseks võetakse ainult need toetused, mida makstakse lapse ülalpidamiseks perioodiliselt kogu juhtumi kestuse jooksul.

VIII osa (emadushüvitis), artiklid 49 ja 52. Nagu esimeses aruandes märgitud, on ravikindlustuse seaduse § 5 lg 4 p 1 kohaselt õigus ravikindlustusele kõigil Eestis elavatel rasedatel naistel alates raseduse 12. nädalast. Komisjon juhib tähelepanu, et koodeksi artikkel 52 nõuab arstiabi osutamist kogu juhtumi kestuse jooksul, mis algab raseduse meditsiinilise kindlakstegemise hetkest. Alates sellest hetkest, mis toimub tavaliselt ammu enne 12. nädalat, peab kaitstavatele naistele osutatav sünnituseelne arstiabi olema tasuta, nii et nad ei pea selle eest ise ka osaliselt tasuma.

X osa (toitjakaotushüvitis), artikkel 60 lõige 1. Riikliku pensionikindlustuse seaduse § 20 kohaselt on toitja surma korral õigus toitjakaotuspensionile toitja mittetöötaval lesel, kes on rase (alates 12. rasedusnädalast), püsivalt töövõimetu või vanaduspensionieas, mittetöötav toitja lapse vanem või eestkostja, kes kasvatab toitja kuni kolmeaastast last. Lese õigus toitjakaotuspensionile on vastavuses perekonnaseaduses sätestatud abikaasa ülalpidamiskohustusega. Selle seaduse § 22 ja 23 kohaselt on abikaasa kohustatud ülal pidama abivajavat töövõimetus abikaasat ning rasedat ja last ootavat abikaasat kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni. Arvestades, et koodeks lubab seada lese toitjakaotushüvitise saamise tingimuseks tema võimetuse end ise ülal pidada, palub komisjon valitsusel selgitada, milline sotsiaalne kaitse laieneb lesele, kes oma kõrge vanuse tõttu ei ole selgelt võimeline end ise ülal pidama, on olnud aastaid mehe ülalpidamisel ja ei oma seetõttu mingeid väljavaateid tööd leida, või nooremale lesele, keda samuti tema surnud abikaasa ülal pidas ja kes hooldab vähemalt ühte üle 3 aasta vanust last.